

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

Bakalářská práce

**Role ujjurských zájmových skupin v Evropském
parlamentu**

The Role of Uyghur Interest Groups in the European Parliament

OLOMOUC 2019, Kateřina Kubesová

Vedoucí diplomové práce: Bc. Martin Lavička, M. A.

Kopie zadání diplomové práce do STAGu

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne

.....

podpis

Anotace

Kubesová, Kateřina. 2019. *Role ujjurských zájmových skupin v Evropském parlamentu*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.

Tato bakalářská práce je založena na analýze fungování ujjurských zájmových skupin, které působí na rozhodování Evropského parlamentu. Jedná se především o World Uyghur Congress a aktivity Unrepresented Nations and Peoples Organization. Předmětem výzkumu bude mapování jejich činnosti a vlivu na rozhodování poslanců v případě rezoluce „Masové svévolné zatýkání Ujjurů a Kazachů v Ujjurské autonomní oblasti Sint'iang“. K vypracování této práce byly použity informace obsažené v oficiálních dokumentech EU, odborných publikacích a poznatky z rozhovorů se zástupci zájmových skupin a Evropského parlamentu. Data získaná na základě analýzy literatury a rozhovorů, budou interpretována v kontextu fungování lobby v Evropském parlamentu.

Klíčová slova

Čína, lobby, Ujjuri, lidská práva, zájmové skupiny, Evropský parlament

Annotation

Kubesová, Kateřina. 2019. *The Role of Uyghur Interest Groups in the European Parliament*. Olomouc: Faculty of Arts Palacky University in Olomouci.

This thesis is based on analyses of Uyghur interest groups in the European Parliament. Special emphasis will be given to the role the lobby of World Uyghur Congress and activities of Unrepresented Nations and Peoples Organization. The research is oriented on mapping their activities and further evaluation of their influence on decision making on the example of the resolution “Mass arbitrary detention of Uyghurs and Kazakhs in the Xinjiang Uyghur Autonomous Region“. My thesis is based on the information contained in documents published by the EU, monographies and from the conversations with representatives of interest groups and the European Parliament. Data based on literature analysis and interviews will be interpreted in the context of the European Parliament's lobby traditions.

Key words

China, lobby, Uyghurs, human rights, interest groups, European Parliament

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce Bc. Martinu Lavičkovi M.A. za cenné rady a odborné vedení a Lucia Parrucci, M.A. za důležité poznatky z praxe lobbingu.

Obsah

Kopie zadání diplomové práce do STAGu	2
Čestné prohlášení	9
Seznam zkratk	13
Ediční poznámka.....	14
1. Úvod.....	9
2. Struktura práce a metodologie	12
3. Lobby v Evropské unii	13
3.1 Lobby v Evropské komisi	13
3.2 Lobby v Evropském Parlamentu.....	15
4. Zájmové skupiny	19
4.1 Vliv lidskoprávních zájmových skupin.....	19
4.2 Strategie a přístupy zájmových skupin	21
4.3 Efektivita lidskoprávních zájmových skupin	23
5. Lobby ujjurských lidskoprávních skupin v EP.....	25
5.1 Světový ujjurský kongres	27
5.2 Organizace nezastoupených národů a obyvatel	28
6. Rezoluce „Masové svévolné zatýkání Ujjurů a Kazachů v Ujjurské autonomní oblasti Šinťiang“	31
6.1 Uyghur Friendship Group	32
6.2 Návrh usnesení a výsledek hlasování.....	33
6.3 Dopady Rezoluce po jejím přijetí	35
7. Závěr	39
Resumé.....	41
Seznam použité literatury a zdrojů.....	42

Seznam zkratk

ALDE	Aliance liberálů a demokratů pro Evropu
DROI	Podvýbor pro lidská práva
EEAS	European External Action Service
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
EPP	Evropská lidová strana
EU	Evropská unie
Zelení/EFA	Zelení – Evropská spojená aliance
GUE/NGL	Strana evropské levice/strana severské zelené levice
HRW	Human Rights Watch
LP	Lidská práva
MEP	Member of European Parliament
MEPs	Members of European Parliament
NO	Neziskové organizace
S&D	Pokrokové společenství socialistů a demokratů
UNPO	Unrepresented Nations and Peoples Organization
WUC	World Uyghur Congress
ZS	Zájmové skupiny

Ediční poznámka

V této bakalářské práci jsou použita čínská slova, vlastní jména, pro které jsem zvolila mezinárodní čínskou transkripci pinyin. V případě, že se v textu objevuje česká transkripce, jedná se pouze o součást citace použitých zdrojů.

V textu se objevují také názvy různých mezinárodních institucí, organizací a politických stran. České názvy jsem v tomto případě použila pouze pokud byly ekvivalenty dohledatelné. V případě, že český překlad nebyl dostupný, ponechala jsem původní název v angličtině.

V bakalářské práci je použita nová citační norma ČSN ISO 690:2011 harvardského systému.

1. Úvod

Světový ujgurský kongres a Unrepresented Nations and Peoples Organization jsou zájmové skupiny, které nejaktivnějším způsobem hájí lidská práva Ujgurů v Evropských institucích. Zatímco v případě Světového ujgurského kongresu se jedná výhradně o práva Ujgurů, UNPO, sdružující 40 zástupců menšin, hájí zájmy všech svých členů. Obě tyto organizace fungují na celosvětové úrovni ve snaze ovlivnit rozhodování na největších mezinárodních fórech. Značná část jejich činnosti se však odehrává na území Evropské unie, zvláště v pak v Bruselu, kde sídlí značná část jejich institucí. Cílem těchto aktivit se stává jak Evropská komise, která má exkluzivní právo iniciovat legislativu Evropské unie, tak Evropský parlament a široká veřejnost. Prostřednictvím veřejných demonstrací, kampaní, advokacie a lobbingu se snaží usměrňovat vnímání tohoto tématu a zároveň ovlivnit legislativní i politická rozhodnutí představitelů EU. Pro dosažení svých cílů při procesu tvorby a přijímání zákonů využívají také nově vytvořenou Uyghur Friendship Group, která sjednocuje poslance Evropského parlamentu (MEPs). Prostřednictvím této skupiny informují MEPs o nejnovějších poznacích v oblasti porušování lidských práv v Autonomní oblasti Xinjiang a zprostředkovávají svědectví o situaci přímo z této lokality.

Původ slova lobbying, můžeme podle zprávy BBC hledat ve výrazu „lobby“, tedy chodba („Lobbying“ 2008). Právě na chodbách se totiž členové britského parlamentu scházeli se svými kolegy před parlamentními debatami a tam byli také k dispozici těm, kteří si přáli jejich rozhodování ovlivnit. Z etymologie tohoto slova vyplývá také teorie Luigiho Graziana. Ten definoval lobbying jako *„specializovanou a odbornou reprezentaci prostřednictvím široké škály prostředků, které v zásadě vylučují korupční výměnu služeb, ve své povaze velmi odlišná od obecné nesespecializované reprezentace, kterou zajišťují volení zástupci. Jako reprezentant partikulárních zájmů lobbista dodává informace a technicko-odborné expertízy, které mohou být užitečné a někdy rozhodující při definování legislativní a správní regulace“* (Graziano 2001, s. 248).

Evropskou unii kromě 28 členských států tvoří také unikátní systém 13 institucí a interinstitucionálních orgánů. Celkem čtyři z nich budou více či méně předmětem této práce. První z nich je Evropský parlament, který sídlí ve Štrasburku, Bruselu a Lucemburku, a jakožto jediný přímo volený orgán EU má legislativní, rozpočtovou i dozorčí funkci. Českou republiku v Evropském parlamentu zastupuje v tomto volebním období 21 europoslanců. Evropská komise je naopak orgán nevolený a prosazuje obecné

zájmy EU tím, že navrhuje a vymáhá dodržování právních předpisů, provádí politiky a plní rozpočet EU. Evropská komise je složena z 28 eurokomisařů a jako jediná instituce má právo iniciovat legislativu. Obě tyto instituce také bývají nejčastějším cílem lobbingu zájmových skupin. Dalšími dvěma institucemi, které dále souvisí s tématem lobbingu v EU je Evropská rada, tedy uskupení hlav států a předsedů vlád a Rada Evropské unie, v jejichž strukturách se setkávají ministři vlád všech zemí EU.

Cílem této bakalářské práce je zjistit jakým způsobem tyto zájmové skupiny operují a jak ovlivňují rozhodování jednotlivých zákonodárců. Jejich vliv jsem se rozhodla zkoumat na příkladu rezoluce Evropského parlamentu „Masové svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sinťiang“, přijaté 4. října 2018. Prostřednictvím rozhovorů se zástupci zájmových skupin i Evropského parlamentu a analýzy odborné literatury i obsahu samotné rezoluce se pokusím určit, do jaké míry ovlivňují aktivity WUC, respektive UNPO rozhodnutí europoslanců hlasovat ve prospěch rezoluce.

Výzkum, který předcházel napsání bakalářské práce, probíhal od října 2018, v období před přijetím rezoluce Evropským parlamentem. V té době jsem kontaktovala Luciu Parucci, lobbyistku specializující se na problematiku porušování práv Ujgurů, pracující v UNPO. Po přijetí rezoluce jsem právě s ní absolvovala několik rozhovorů, které však na její přání zůstávají důvěrná. Hodnota těchto rozhovorů byla nejprve spíše symbolická, sloužící k orientaci v dané problematice. Po domluvě byly nakonec některé části rozhovoru využity ve dvou kapitolách mé práce. V průběhu několika dalších měsíců jsem na toto téma hovořila také se zástupci Evropského parlamentu, asistentem europoslankyně Michaely Šojdrové Lukášem Pachtou a asistentem sekretariátu skupiny Zelených/EFA Paolem Bergamaschim.

Důvodem pro výběr tohoto tématu byl z velké části zájem ve fungování lobbingu lidskoprávních organizací, zároveň také nedostatek odborné literatury, která se tímto tématem zabývá. Lobbing na úrovni Evropské unie a zejména pak advokacie ve prospěch dodržování lidských práv je téma poměrně nové, a není proto předmětem mnoha publikací. Aktivity prováděné ve prospěch prosazování práv ujgurské menšiny se oproti pro tibetskému aktivismu potýkají se signifikantně menší pozorností médií i veřejnosti.

Teorie fungování lobby v Evropské komisi a Evropském parlamentu je téma zpracováno v několika odborných publikacích. V této práci bylo hojně čerpáno zejména

z monografie Maji Klger Rasmussen *The Influence of Interest Groups in the European Parliament: Does Policy Shape Politics?*. O efektivitě lobby se naopak dočteme pouze v limitovaném počtu titulů, které zároveň častokrát ze svého výzkumu vynechávají lidskoprávní lobby. Jednou z mála monografií zabývající se tímto tématem je například publikace *The Chinese Political Opposition in Exile: A Chequered Development* autorky Chen Jie, ze které jsem čerpala zejména při psaní kapitoly věnované zájmovým skupinám. V mnoha případech jsem použila také informační materiály vydané přímo orgány evropské unie. Zvláště užitečná byla studie Evropského parlamentu na téma *The impact of th resolutions and other activities of the European Parliament in the field of human rights outside the EU*, jejíž poznatky byly využity při analýze dopadů rezoluce po jejím přijetí. Monografie Chen Yu Wen *The Uyghur Lobby: Global Networks, Coalitions and Strategies of the World Uyghur Congress*, zvláště druhá kapitola, o vzestupu Světového ujjurského kongresu a šestá kapitola, na téma snahy o pozornost v Německu byly využity ve fázi výzkumu. Díky informacím z této monografie jsem měla možnost uchopit celou problematiku ujjurského lobby a sama autorka mě spojila se zástupkyní UNPO Luciou Parucci. Ač tedy nebyla tato kniha využita v samotné práci, byla i přesto důležitá pro její napsání.

2. Struktura práce a metodologie

Abych dále upřesnila směřování práce, stanovila jsem si tři výzkumné otázky: 1. Jakým způsobem ovlivňují zájmové skupiny rozhodnutí europoslanců? 2. Jakou roli hraje UNPO a WUC v procesu adopce rezoluce? 3. Kdo tyto zájmové skupiny v Evropském parlamentu podporuje? Na tyto otázky se budu snažit najít odpověď v jednotlivých kapitolách.

Tato práce je členěna do sedmi kapitol. V první části se zaměřím na rozbor fungování lobby v institucích Evropské unie, zvláště v Evropské komisi a Evropském parlamentu. Následující kapitola je věnována zájmovým skupinám zabývajících se problematikou lidských práv. Ve třech podkapitolách se budu věnovat jejich zakotvení, strategiemi a efektivitou, se kterou prosazují své zájmy. Další část blíže sleduje lobby ujkurských zájmových skupin. V této kapitole se pokusím představit obě zájmové skupiny, jejich cíle a aktivity, kterými přispívají jejich plnění. V závěrečné, šesté kapitole, se věnuji samotné rezoluci „Masovém svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“ a její adopci. Tato kapitola je dále členěna do třech částí, ve kterých nejprve představím vznik Uyghur Friedship Group fungující v Evropském parlamentu, následně se zaměřím na proces přijímání rezoluce na plenárním zasedání ve Štrasburku. Tuto kapitolu zakončím reakcí zainteresovaných stran a analýzou dopadů rezoluce po jejím přijetí.

V této práci byly použity dvě základní metodiky výzkumu. Jedná se o metodu deskriptivní a analytickou doplněnou o kvalitativní výzkum, konkrétně tři nestrukturované rozhovory. První rozhovor byl proveden v říjnu 2018 se zástupkyní organizace UNPO paní Luciou Parucci. Další dva rozhovory jsem zrealizovala s Lukášem Pachtou, asistentem europoslankyně Michaely Šojdové a Paolem Bergamaschim, poradcem skupiny Zelení/EFA v oblasti zahraničních věcí a problematiky porušování lidských práv. Oba tyto rozhovory proběhly v dubnu 2019. Metody výzkumu byly vybrány v závislosti na členění práce. V teoretické části práce se pokusím popisem fungování lobby v EU a organizace zájmových skupin a jejich aktivit odpovědět na první výzkumnou otázku. V praktické části se pomocí analýzy rozhovorů a dokumentů vydaných Evropskou unií budu snažit najít odpověď na roli UNPO a WUC v procesu přijímání rezoluce a zdroj jejich podpory.

3. Lobby v Evropské unii

Lobbing je nedílnou součástí politického systému Evropské Unie a nezbytností pro fungování jejích institucí. Zájmové skupiny se významným způsobem podílejí na informovanosti zákonodárců. A to tak, že poskytují informace technického i politického rázu týkající se navrhovaných právních předpisů a zajišťují legitimitu výsledné legislativy (Rasmussen 2012, 33). Existuje však mnoho kritiků lobbingu, například bývalý rakouský europoslanec Hans-Peter Martin, kteří mu obecně vyčítají politickou korupci a nerovnosti zastoupení. I lobbingová činnost, odehrávající v Bruselu, je z velké části skryta před dohledem veřejnosti a často přesahuje rámec čisté výměny informací (Nestle 2007, 96). Mnoho interakcí mezi zákonodárci a zástupci zájmových skupin se odehrává při neformálních recepcích či událostech zdánlivě apolitických (tamtéž). I proto lobbování vyvolává mnoho debat na téma nedostatku transparentnosti, zneužívání moci na rozhodování evropských činitelů a prosazování korporátních zájmů proti zájmům veřejnosti.

Mezi dva hlavní důvody lobbingu, které zastřešují všechny ostatní, patří velký informační deficit institucí EU v rámci procesu navyšování jejich kompetencí (McGrath 2009, 16). Za posledních několik desítek let, zejména po přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986, získává EU mnoho pravomocí, a to i v oblastech které přímo nesouvisí se správou jednotného trhu. Zákony vycházející z procedur EU přitom převyšují působnost národní legislativy a není je tedy možné ignorovat. Aby byl zajištěn přísun relevantních informací orgánům Unie, je potřeba zapojení skupin, které se danou problematikou zabývají detailněji. Podle Bouwena (2001) platí, že „zatímco instituce EU potřebují informaci pro vykazování své činnosti, zájmové skupiny potřebují přístup k informacím, aby mohly ovlivnit rozhodovací proces“. Proces lobby se tedy dá označit za trh, kde produktem je informace (tamtéž).

3.1 Lobby v Evropské komisi

Evropská komise, jakožto jediný orgán, který má právo iniciovat legislativu, je považována za řídicí sílu institucionálního systému EU (McGrath 2009, 13). EK je tak zodpovědná za ochranu zájmů celé Unie, a nejen národních států. Aby mohla prosazovat blaho všech svých občanů, nejen zájmy jednotlivých ekonomických odvětví nebo jednotlivých zemí, konzultuje svá rozhodnutí s vládami členských států, odbory,

neziskovými organizacemi a jinými experty (tamtéž). Podle Donellyho (1993) totiž Komise potřebuje vnější spojence, kteří jí pomohou úspěšně implementovat kvalitní návrhy do práva Unie i přes složitý proces spolurozhodování Rady a Parlamentu.

Za účelem získávání informací vybuovala EK systém stabilní konzultace, kterého je součástí více než tisíc výborů a expertních skupin. Skrz tuto platformu mohou zájmové skupiny prosazovat své zájmy, vyjednávat s ostatními organizacemi a ovlivňovat rozhodnutí Komise (McGrath 2009, 14). V meziinstitucionálním srovnání můžeme dojít k závěru, že EK tíhne zvláště k organizacím, které jí mohou poskytnout informace technického rázu (Bouwen 2002). Oproti Radě, která inklinuje k národním zájmovým skupinám a Parlamentu, který se naopak domáhá informací hodnotící návrhy Komise z evropské perspektivy.

Zájmové skupiny mají různé možnosti lobbingu v EK. Mohou se věnovat úředníkům píšicím jednotlivé návrhy související s jejich fungováním nebo se mohou obrátit přímo na konkrétního komisaře. Výběr konkrétního komisaře se odvíjí od tématu jeho portfolia nebo jeho národnosti (McGrath 2009: 15). Přestože by to nemuselo být hlavním zájmem Komise, legitimita získaná z procesu lobbingu přispívá velkým dílem k posílení její pozice v interinstitucionálním rozhodovacím řízení. Prostřednictvím plošné konzultace soukromých zájmů si Komise snaží zajistit podporu svých návrhů během pozdější etapy legislativního procesu (Bouwen 2006, 282).

Finanční podpora zájmových skupin je jednou z metod EK při ovlivňování jejich aktivit (Mahoney 2004, 466). Ve snaze utvářet evropský systém zastupování zájmů však neposkytuje stejnou finanční podporu pro všechny typy organizací. Vzhledem k dlouhotrvajícím snahám EK podporovat sociální dialog s občanskou společností, není překvapivé, že jsou v největší míře financovány organizace občanské a společenské (Coen 2009, 27). Ze šedesáti čtyř skupin, které jsou uvedeny v databázi EK Conneccs jako organizace získávající finanční podporu ze strany Komise, je většina zaměřena na podporu občanské společnosti na lokální úrovni členských států (Mahoney 2004, 445). Diferenciální financování Komise v tomto případě slouží k formování systému rovného zastupování zájmů v EU. Přestože může v tomto kontextu vyvstat otázka o nezávislosti dotovaných organizací.

Postupem času přijala EK sadu neformálních pravidel organizace zájmových skupin. Tato pravidla mají podobu tradic, zvyků a procedurálních pravidel, které však

nejsou výsledkem legislativního procesu a nejsou proto soudně vymahatelná (Bouwen 2007). Důvod takového opatření vychází ze strachu Komise ze situace, kdy by legislativní návrhy mohly být napadnuty evropskými soudy pro nedostatek konzultací se zúčastněnými stranami. (Commission Communication 2002. Tato soudní řízení by dále mohla zpomalit celý legislativní proces, a proto se dá předpokládat, že se právní závaznosti konzultací bude EK bránit i v budoucnu.

Jednou ze záležitostí, která byla EK často vyčítána, je otázka transparentnosti v přístupu k zájmovým skupinám. Posledním pokusem o formování evropské zájmové činnosti bylo založení European Transparency Initiative v roce 2005. Motivací tohoto projektu bylo zvýšení transparentnosti účasti a vlivu zástupců zájmových skupin při rozhodování EU (Coen 2009, 32). Na základě konzultací s veřejností byl zřízen veřejný registr pro všechny zájmové skupiny, které mají vliv na rozhodnutí přijatá v orgánech EU. I přes to, že je registrace do tohoto systému dobrovolná, EK nabídla organizacím jisté výhody, které z členství pramení. Zaregistrované skupiny se tedy staly oficiálními reprezentanty svých odvětví a při účasti na veřejné konzultaci Komise považovala právě jejich příspěvky za ty reprezentující většinový zájem v sektoru (tamtéž). Komise se zároveň zavázala přijmout kodex chování, obsahující jasně stanovená pravidla pro způsob obhajování zájmů lobbisty v kontaktu s EK. Žadatelé jsou automaticky vyzýváni řídit se tímto kodexem a ve chvíli registrace se stává i pro ně závazným (Bouwen 2007).

3.2 Lobby v Evropském Parlamentu

Evropský parlament byl založen Pařížskou smlouvou v roce 1952. I přes to že byl orgánem Evropského Společenství již od jeho založení, jeho pravomoci se začaly navyšovat až v průběhu 70. let. Jako subjekt s nadnárodním charakterem měl za cíl vyvažovat pravomoci národních států (Rittberger 2005, 74). Za 67 let působnosti Evropského Parlamentu se jeho pravomoci rozšířily na více než 80 politických témat, zejména v oblasti tvorby rozpočtu (Cini, Borrigan 2013, 160). Vzhledem k tomu, že je EP ze své podstaty orgánem zastupující všechny občany Unie, a měl by ta co nepřesněji reflektovat aktuální zájmy svých voličů, vedl tento krok k hlubšímu začlenění některých dříve neprojednávaných oblastí do agendy EU. Proto, poslanci investují nejvíce do témat, která se týkají jejich voličů (Cirone 2011, 7). Právě neziskové organizace poskytují technické informace o tématech, která jsou v současné chvíli pro občany důležitá a jejich působením je činí relevantními pro MEPs. Mezi tyto oblasti počítáme politiku ochrany

životního prostředí, zvýšený důraz na práva spotřebitele a spravedlivé zacházení pracovníků a zejména oblast ochrany lidských práv (tamtéž).

Pravomoci EP signifikantně navýšila Lisabonská smlouva, ať již navýšením oblasti politik, ve kterých má legislativní pravomoci či právem přímo volit prezidenta Evropské Komise. A i přes to, že zájem občanů o volby do Evropského parlamentu klesá, reformám navzdory, můžeme říci, že právě od roku 2007 se stal EP cílem pro mnohé zájmové skupiny (Means 2016). Právě navýšením agendy EP, která se zároveň stala technicky náročnější, vznikla poptávka po přístupu k informacím, a tedy jejich vyhledávání skrze podporu lobbistických skupin (Hauser 2011, 698). Ty se na EP začaly orientovat právě pro větší efektivitu a menší finanční zátěž, zejména v porovnání s lobbingem EK (Hauser 2011, 703).

Nejpočetnější skupinou zájmových organizací, které prosazují své zájmy v Bruselu, jsou obchodní asociace. Tyto skupiny si vzhledem ke svému počtu a rozlišným zájmům v prosazování zájmů často konkurují (Rasmussen 2012, 28). Naproti tomu neziskové organizace, a zejména ty orientující se na ochranu životního prostředí a lidských práv mají podobné zájmy, a proto se může zdát, že je jejich prosazení jednodušší. I taktiky různých skupin se liší. Vnější strategie se zaměřují na využívání vlivu médií, organizaci konferencí a kampaní a získávání podpory občanů prostřednictvím demonstrací a peticí. Takovýto přístup bude zejména favorizován ze strany EP, který prostřednictvím výrazných kampaní v médiích mobilizuje obyvatelstvo a potenciální voliče (Rasmussem 2012, 41). Na druhou stranu pozitivní vliv má také vnitřní strategie, využívá tradiční nástroje, jako je posílání otevřených dopisů, emailů, podporovaných soustavným tlakem v podobě telefonátů nebo osobních setkání (Beyers 2004). I přes to, že Beyers označuje vnější strategie za méně efektivní a za úspěšné lobby považuje ta, která kombinují obě zmíněné strategie, dodává zároveň, že kombinace nejsou vždycky možné. Některá témata, například daňová reforma, nejsou totiž v centru pozornosti široké veřejnosti a občané v tomto případě nebude možné zmobilizovat tak jednoduše. V tomto bodu se domnívám, že v použití vnějších strategií favorizují neziskové organizace zabývající se například ochranou lidských práv.

EP má největší zájem o informace, které poslancům pomohou porozumět návrhu Evropské komise a věnovat pozornost konkrétním otázkám, která jsou pro veřejnost nejdůležitější. Pro poslance jsou tedy důležité technická i politická data, a inklinují častěji

k těm zájmovým skupinám, které jim nabídnou i odborné znalosti tak podporu veřejnosti (Rasmussen 2012, 40). Poptávka po informacích je závislá na konkrétním MEP a na problému, kterému se v dané chvíli věnuje. Některé legislativní návrhy vyžadují technickou expertízu zaměřenou například na proveditelnost, zatímco pro jiné je nutné znát spíše názor veřejnosti. Přičemž technické informace budou nejčastěji vyžadovány v těch výborech parlamentu, které se zabývají například regulačními otázkami jako jsou ty o standardech výrobků nebo zemědělské výroby. Především u těchto návrhů je potřeba znalosti technických řešení aktuálního politického problému. Proto jsou tyto skupiny lobbovány nejčastěji, a to zejména obchodními organizacemi. Ostatní parlamentní výbory, například Podvýbor pro lidská práva (DROI) kladou větší důraz na demokratickou legitimitu a převažuje u nich zastoupení lobby jiných zájmových organizací, zejména neziskového sektoru (Rasmussen 2012, 42).

I přes to že se zdá, že prostředím pro lobbying nejvhodnější je plenární zasedání EP ve Štrasburku, které se koná téměř pravidelně jednou za měsíc, není tomu tak. Pozice EP se ve většině případů rozhoduje v příslušných výborech před konečným hlasováním (McElroy 2006). Právě při činnosti výborů je největší prostor k lobbingu, a ten je zaměřován zvláště na skupinu poslanců s většími pravomocemi. V kontextu rozhodování se jedná o zpravodaje, stínové zpravodaje a koordinátory skupiny (Rasmussen 2012, 51). Zpravodajové, kteří bývají z většiny členové jedné ze dvou nejsilnějších stran v EP, mají na starost sepsání návrhu a následné negociace s Radou. Po sepsání návrhu si ostatní skupiny určí své stínové zpravodaje a ti mají pověření jednat se zpravodajem o dodatcích a vylepšeních samotného návrhu. O jmenování zpravodajů a stínových zpravodajů rozhodují skupinový koordinátoři, tedy MEPs zvoleni zvlášť každou skupinou, kteří zároveň slouží jako jejich mluvčí (Costello, Thomson 2011). Právě zpravodajové a stínoví zpravodajové mají značný vliv na rozhodování o přijetí legislativního návrhu. Poslanci ze skupin EP se totiž většinou řídí postojem svého zpravodaje, který má problematiku nastudovanou nejdetailněji a nejedná-li se o v jejich členském státě politicky citlivé téma, budou hlasovat podle jeho stanoviska. Proto je lobbování u těchto poslanců nejintenzivnější (Rasmussen 2012, 51).

Poslanci Evropského parlamentu i jejich asistenti často komunikují se zájmovými skupinami na úrovni tzv.: meziskupin. Jedná se o neformální skupiny, které se skládají z poslanců EP, nehledě na jejich členství v politických skupinách, na základě společného zájmu o konkrétní politické téma (Ringe 2010). Tyto skupiny jsou častokrát založeny

samotnými zájmovými skupinami a nabízejí členům své expertízy a financování některých aktivit. Výhodou je časová úspora v podobě informování celé skupiny poslanců najednou, namísto organizace jednotlivých setkání. (Van Schendelen 2013, 99). Společným cílem je posunout témata do agendy EU prostřednictvím rezoluce, přijaté na plenárním zasedání EP. Tato rezoluce je z podstaty nezávazná, jakožto vlastní iniciativa parlamentu, avšak častokrát podnítl zájem Komise a otázka se za nějaký čas objeví na oficiálním programu. Právě toto činí meziskupiny důležité v procesu budování agendy. V současném parlamentním období je oficiálně zaregistrováno 28 meziskupin (“The intergroups of the European Parliament” 2014) ovšem počet neoficiálních skupin se na základě údajů některých autorů pohybuje kolem osmdesáti (Rasmussen 2012, 56). Podobným uskupením, avšak s menším vlivem a organizované v menším rozsahu je „Friendship Group“, kterým se budu dále věnovat v dalších kapitolách.

Vliv, jaký má lobby na Evropský parlament v porovnání s vlivem na Evropskou komisi můžeme sledovat na několika případech. Na rozdíl od Komise, v EP neexistují žádné požadavky na počet zájmových skupin, které musí být ze strany europoslance před rozhodnutím konzultovány, čímž se v praxi upevňuje vliv některých skupin (Rasmussen 2012, 35). Poslanci, jejichž tým čítá maximálně pět zaměstnanců se nachází ve velkém pracovním zatížení a tento faktor nabízí prostor pro vliv lobbistů a externích politických poradců. A zatímco Evropská komise má často na sepsání návrhu legislativy tři až čtyři roky a při tomto procesu využívá konzultací s řadou expertních skupin, v Evropském parlamentu jsou lhůty daleko kratší. Zpravodaj EP má k vypracování zprávy na konkrétní téma pouze několik měsíců (tamtéž). Právě proto jsou zpravodajové jednotlivých výborů častými cíli lobbistů a jejich rozhodování se opírá o expertízy vypracované zájmovými skupinami. Nedostatek vlastních odborných znalostí Parlamentu tedy ponechává mnoho prostoru pro vliv zájmových skupin.

4. Zájmové skupiny

4.1 Vliv lidskoprávních zájmových skupin

Abychom se mohli věnovat studiu zájmových skupin, musíme je nejdříve rozdělit do kategorií, podle typu zaměření. Některé ZS se specializují na reprezentaci ekonomických zájmů, některé podporují aktivity občanské společnosti a její projekty a některé se orientují na propagaci zájmů všeobecných (Schlozman, Verba a Brandy 2012, 30). Členové těchto skupin mohou být individuální občané, firmy, vládní instituce i jiné zájmové skupiny, které se svým členstvím snaží získat politický vliv (Jordan, Halpin a Maloney 2004, 200). Na základě této definice můžeme rozdělit zájmové organizace do sedmi kategorií: 1) odbory, 2) obchodní skupiny, 3) profesionální skupiny, 4) institucionální skupiny, 5) sociální skupiny, 6) skupiny obecných zájmů a 7) volnočasové skupiny (Binderkrantz a Pedersen 2015, 34). Prvních pět jmenovaných skupin můžeme označit jako ty, které jsou přímo spojeny s trhem a hospodářstvím. Naproti tomu skupiny obecných zájmů a volnočasových aktivit se snaží argumentovat ve prospěch široké veřejnosti nebo, jako v případě sociálních skupin, které jsou založeny na členství v určité třídě, či genderové skupině, ve prospěch jednotlivých menšin (Berry 1977, 7). Právě do této kategorie bychom tedy zařadili také lidskoprávní zájmové skupiny, které jsou předmětem tohoto výzkumu.

Po několik desetiletí prosazovaly transnacionální skupiny zabývající se advokací, jako je Amnesty International a Human Rights Watch, témata ochrany lidských práv na agendu různých mezinárodních organizací. Tyto skupiny svými aktivitami ovlivnily mnoho rozhodnutí vlád západních států zahrnout zmínky o nutnosti dodržování lidských práv do konceptů zahraničních politik (Mihir, Schmitz 2007, 974). Svou funkcí daly vzniknout množství dalších neziskových organizací, které se věnují posilování standardů přístupu k porušování lidských práv (LP), vytváření konkrétních institucionálních mechanismů a monitoringu implementace těchto norem. Tyto nátlakové skupiny se posléze rozšířily také do struktur Evropské Unie a svým působením vyvážíly fungování mnohem lépe financovaných, korporátních lobby (Harlow 1992, 349). Se zástupci Evropského parlamentu spolupracují tyto ZS v podvýboru pro lidská práva (DROI).

Pokud budeme interpretovat definici nevládních organizací pro lidská práva doslovně, zjistíme, že se od jiných druhů nevládních organizací vlastně neliší. Podle

teoretika L. Weisberga (1992) se jedná o „*soukromá sdružení, která věnují významné zdroje na podporu a ochranu lidských práv, jsou nezávislá na vládních či politických skupinách usilujících o přímou politickou moc, a zároveň o se o tuto moc samy neucházejí*“. Tyto organizace mají zároveň široké spektrum činností a témat, kterými se zabývají a liší se tedy i mezi sebou. Důležitým pojítkem však zůstává zájem na prosazování ochrany lidských práv, kterého dosahují prostřednictvím svých činností (Goel, Tripathi 2010, 775).

Účinná ochrana lidských práv si žádá dobrou znalost jejích podmínek a platných právních zásad (Weissbrodt, de la Vega 2007, 359). Nevládní organizace monitorují úroveň dodržování LP neustále ve všech zemích světa, či na konkrétních územích, podle svého zaměření. Kontrolují vlády v naplňování závazků v oblasti LP vzniklých ze smluv a poskytují nezávislý přehled a posouzení. Tyto aktivity pomáhají shromažďovat údaje o situaci LP na národní i mezinárodní úrovni a upozorňovat na konkrétní problémy (Marcinkute 2011, 56). Informace o porušování LP shromažďují z různých zdrojů: od dalších NO (nevládní organizace) zabývajících se lidskými právy, z monitoringu soudních procesů, demonstrací i od samotných obětí a svědků (tamtéž). Shromažďováním a šířením vypracovaných materiálů se NO snaží upozornit veřejnost, vlády zemí a další aktéry na nejnovější vývoj v oblasti LP. Podle bývalého ředitele Centra OSN pro lidská práva v Ženevě poskytují nevládní organizace 85 % informací poskytnutých centru (Baehr 2003), jsou tedy stěžejním spolupracovníkem nejen vlád, ale i nadnárodních organizací jako je OSN a EU.

Hlavní úloha NO zabývajících se LP je sledování a kontrola jejich porušování, kterého se dopouštějí nestátní, ale především státní činitelé zemí. Jako nezávislé entity organizace vlády často kritizují, což v dlouhodobém hledisku nepodporuje jejich spolupráci (Goel, Tripathy 2010, 778). Neziskové organizace, zejména ty pracující v Africe a Asii, navíc čerpají finanční prostředky pouze od externích dárců. Tento krok zdánlivě podporující nestrannost neziskových organizací vůči vládě ji naopak znemožňuje. Dárci většinou spolu s darovanou sumou stanoví také témata, na jejichž výzkum bude daná částka investována, což výrazným způsobem nabeurává nezávislost neziskových organizací (Brendalyn 1995, 102).

4.2 Strategie a přístupy zájmových skupin

Zatímco jsou zájmové skupiny jistě relevantními hráči v oblasti politického rozhodování, aby získaly reálný vliv, musí nejprve získat přístup k politické agendě a rozhodovacím procesům (Truman 1951). To znamená být pravidelné zmínky v médiích v kontextu s konkrétním tématem nebo se účast na osobních rozhovorech se zákonodárci. Skupiny obhajující obecné zájmy bývají v tomto případě mediálně více viditelné, zejména oproti skupinám hájícím zájmy ekonomickými. Ty bývají naopak lépe zastoupeny v méně viditelných kategoriích, které jsou však ve výsledku stejně důležité (Binderkrantz a Pedersen 2015, 36). NO připravují řadu zpráv týkajících se porušování LP ve všech zemích, které bývají publikovány v médiích a slouží jako odrazný můstek pro lobbying a obhajování LP na politických úrovních (Goel, Tripathy 2010, 784).

Všichni lidé mají lidská práva a jejich součástí je také právo na vzdělání v této oblasti (Goel, Tripathy 2010, 781). A vzdělávání v otázkách lidských práv přispívá velkou měrou ke zlepšení situace jejich dodržování. Lidé se od neziskových organizací dozívají o svých právech a tím zvyšují možnost jejich uplatnění. Tyto informace jsou šířeny mezi lidmi prostřednictvím kurzů, seminářů, kulatých stolů či publikací (Weissbrodt, de la Vega 2007, 361), které se zabývají konkrétními tématy i problematikou lidských práv obecně. NO poskytují platformu, která obětem, jejich rodinám i široké veřejnosti dává příležitost vzájemné interakce a svým působením dává příběhy jednotlivců do kontextu světového dění (Clothesy 2000, 27). Takovými plošným vzděláváním přispívají neziskové organizace ke zvyšování povědomí veřejnosti o problematice porušování LP.

Monitoring, vyšetřování a dokumentace situace LP jsou úkoly NO s neocenitelným dosahem. Tato činnost vyžaduje shromažďování, prezentaci a šíření údajů ve formě, která umožňuje posuzovat plnění zásad dodržování LP na základě mezinárodně dohodnutého standardu (Schmid, Jongman 1993, 1). Přístupy jednotlivých NO se liší v tématech, kterými se zabývají. Tradiční NO s dlouholetou historií, jako je Amnesty International se zabývá spíše monitoringem lidských a politických práv z tradičního hlediska. Tato skupina zahrnuje práva na svobodu projevu, vyznání, zákaz diskriminace nebo obranu politických vězňů (Amnesty International). Menší a působností mladší organizace se zabývají spíše jednotlivými případy omezování LP v konkrétních zemích.

Součástí monitoringu je také vyšetřování dodržování ochrany LP. Vyšetřování a dokumentace prováděná NO je důležitá proto, aby zneužívání lidských práv upoutalo pozornost mezinárodního společenství. Podle Dorothy Thomas (1993, 57), se v praxi jedná o metodu podávání zpráv k podpoře změn. Typickou metodou je prošetření případů prostřednictvím rozhovorů s oběťmi a svědky, které jsou podporovány informacemi o přestupcích i z jiných zdrojů (tamtéž). Takto získaná data jsou posléze jednoduše použitelná v diskuzích s europoslanci a slouží jako jasný indikátor k politické akci.

S cílem zlepšit situaci v oblasti LP pomáhají nevládní organizace často obětem přímo nabídnutím humanitární i právní podpory. Svě služby jim nabídnou například při vyřizování stížností a poskytnutím mimořádné pomoci často pomáhají zajistit přístup k pitné vodě, potravinám a zdravotní péči. (Marcinkute 2011, 57). Díky svým znalostem a politické nezávislosti bývají neziskové organizace využívány také v procesu ustanovování rekonciliačních a mediačních procesů (Weissbrodt, de la Vega 2007, 360).

Advokace a lobbování jsou jedny z aktivit a nástrojů nevládních organizací, jejichž cílem je přinést strukturální úpravy nebo změny v určitých otázkách a bodech (Weissbrodt, de la Vega 2007, 785). Esenciální znak všech zájmových skupin je získávání přesných informací a navazování dlouhodobých svazků s relevantními autoritami. Lidskoprávní zájmové skupiny mají často vliv na národní i mezinárodní úrovni, při rozvoji a přípravě norem v oblasti LP a při provádění veřejné politiky (Goel, Tripathi 2010, 786). Lobbisté musí identifikovat člověka, který je v daném orgánu odpovědný za vypracování agendy, znát detailně procesy rozhodování a být také dostatečně připraveni na všech schůzkách se zákonodárci (Greenwood 1997). Můžeme tedy říct, že pro úspěch lobby potřebujeme kvalitní informaci, předanou v pravý čas správnému člověku. Zároveň platí, že čím dříve zájmová skupina v rámci legislativního procesu zasáhne, tím efektivnější má šanci v prosazení svých cílů být.

Lobbing je prováděn s cílem vyvolat specifické politické reakce, cílením na získání přístupu k osobám, které ovlivňují politické dění, aby napravily konkrétní případy porušování LP. Boj za LP je zároveň součástí politického boje, a proto není nic špatného na tom, že NO některé politiky týkající se lidských práv podporují a proti jiným se naopak staví na odpor (Weisberg 1992, 375). Obecně lze říci, že minimálně od konce 2. světové války roce 1945 neexistuje žádný mezinárodně závazný právní dokument či deklaráce,

kteře by byly navrřeny a ratifikovány bez účasti nevládních organizací zabývajících se lidskými právy (Vienna Declaration on Human Rights 1993).

Nejúčinnější strategií lidskoprávních organizací je mobilizace hanby¹ nebo pojmenování a zostuzení² (Marcikute 2001, 58). Základem je shromařďování dat o porušování LP a jejich následném zveřejnění. V rámci struktur organizací a s podporou veřejnosti tak dochází k vyvíjení tlaku na vládu či autority konkrétní země. Tato strategie vychází z předpokladu, že chtějí být vlády zemí světa vnímány jako civilizované a legitimní, a tedy jako ty, které dodržují mezinárodní standardy lidských práv, které samy pomohly ustanovit (Land 2009, 205-243). Efektivita tohoto přístupu je však velice diskutabilní. Mobilizace hanby může zemi, kde jsou porušována LP, způsobit mnoho pozitivních změn, nese s sebou ale také značná rizika. Žádná vláda nepřijímá ráda otevřenou kritiku mezinárodního prostředí a ve spojitosti s ekonomickými či politickými sankcemi může tento krok vést až k zablokování systému (Lauren 2011).

4.3 Efektivita lidskoprávních zájmových skupin

Měřit efektivitu neziskových organizací zaměřujících se na lidská práva není jednoduché, ale vzhledem k jejich důležitosti na poli mezinárodních vztahů nemůžeme jejich funkce opomíjet (Rasmussen 2012, 59). NO pomáhají identifikovat a zvýrazňovat otázky lidských práv, upozorňovat na nedostatky a na jejich porušování. Zabývají se také řadou dříve nezkoumaných problémů, jako je násilí na ženách a svou činností přispívají k vytváření lepší společnosti. Pod tlakem neziskových organizací adoptují vlády slíbené mezinárodní závazky o lepší ochraně LP (Marcinkute 2011, 59). Bez těchto organizací, by „*diplomatické tabu, které dlouho zabraňovalo státům přímo kritizovat jejich vnitřní chování bylo stále aktuální*“ (Thomas 2001).

Ne vždy je ale činnost lidskoprávních neziskových organizací považována za pozitivní. V některých zemích, zejména v těch s nerozvinutou občanskou společností, existuje hrozba využívání ze strany politické opozice. Ta může podáváním falešných zpráv zdiskreditovat jejich fungování a udělá z nich pouhý nástroj v boji o politickou moc (Baehr 1998, 153). Právě toto tedy může být příklad, kdy má strategie mobilizace hanby opačný účinek, než bylo očekáváno. Nežřídka kdy bývají neziskové organizace

¹ „mobilization of shame“

² „naming and shaming“

pocházející ze západních zemí v ekonomicky nerozvinutých oblastech vnímány jako nepřátelé či dokonce agenti cizích tajných služeb (Marcinkute 2011, 60). Jak podtrhl bývalý tajemník KS Číny Jiang Zemin ve svém projevu pro Organizaci spojených národů v roce 1995: „*Některé velké země často používají záminku svobody, demokracie nebo lidských práv, aby zasahovaly do suverenity jiných států, do jejich vnitřních záležitostí, poškozovaly jednotu těchto zemí a solidaritu ke své národnosti.*“ (Moody 1996, 166). Nevládní organizace proto musí vykazovat extrémní citlivost k místním podmínkám i normám, které v těchto státech panují.

Jakmile je konkrétní kauze projevena dostatečná publicita, šance na její vyřešení se mnohonásobně zvyšují. Můžeme tedy tvrdit, že úspěchy NO by v podstatě neexistovaly, nebýt spolupráce s médii. A pokud jde o vliv neziskového sektoru na ochranu lidských práv a svobod, jejich spolupráce je klíčová (Marcinkute 2011, 61). Efektivita dané organizace dále záleží na jejím vztahu se zemí, ve které působí, s lidmi, se kterými pracuje a na vlastnostech organizace samotné. Její velikost, síla, aktivita a nadnárodní či regionální charakter má velký vliv na prosazování změn v dodržování LP (tamtéž).

Ač Scott Calnan tvrdí, že porušování lidských práv bývá ukončeno nejčastěji v kontextu zlepšení politické či ekonomické situace v daném státě (Calnan 2008, 25), ochrana LP je i přes to procesem, jehož výsledek záleží na mnoha faktorech. Úspěch či neúspěch neziskových organizací velmi závisí na souboru faktorů, jako je politická forma vlády, ekonomická situace v zemi, aktivita nevládních organizací, síla občanské společnosti a mnoho dalších (Murdie 2009, 422).

5. Lobby ujugurských lidskoprávních skupin v EP

V devadesátých letech minulého století se v globálním měřítku objevila rozsáhlá zámořská čínská disidentská komunita, která pronikala do čínských čtvrtí i univerzitních kampusů. Kromě toho spolupracovala také se západními vládami, parlamenty i mezinárodními médii a sociálními skupinami (Chen 2018, 447). Po promarněné příležitosti spojit dvě největší zámořské organizace čínské opozice, Federaci pro demokratickou Čínu³ a Čínskou alianci pro demokracii⁴ v jednu globální síť spojující aktivisty, lobbisty i hnutí však vliv těchto organizací začal stagnovat a posléze ustupovat (Rodan 1996, 189). Čínskému zámořskému demokratickému hnutí, ač v současnosti téměř neexistujícím, však lidskoprávní lobby vděčí za mnohé. Toto hnutí totiž ve své době ovlivňovalo mezinárodní veřejnost i politiky různých států v kontextu porušování LP v Číně. Pomocí lobbingu u zahraničních vlád, výstupech při parlamentních slyšeních a šířením informací v médiích výrazně zvedly povědomí o problematice lidských práv v Číně mezi občany (Chen 2018: 453).

Zásadní roli při zvyšování důležitosti dodržování LP Ujgurů hraje využití takzvané „informační politiky“. Do konce sedmdesátých let minulého století byla ujugurská diaspora ve svých snahách o zviditelnění problematiky spíše neúspěšná. Za důvod neúspěchu můžeme podle některých autorů pokládat omezené množství médií, kterých mohli aktivisté využívat (Petersen 2006, 63.73). Příchod nových komunikačních kanálů tak dává aktivistům snazší a levnější způsoby interakce a napomáhá tak jejich organizaci (tamtéž). Monitorováním ujugurských internetových stránek, jako je například Uyghur American Association lze zjistit, že se jejich internetové domény stávají v posledních několika letech mnohem více sofistikovanější (Chen 2010, 6). Tyto organizace navíc čím dál více využívají pro komunikaci s veřejností nejen tiskové zprávy a prohlášení, ale i sociální sítě jako je Twitter či Instagram.

Dopady aktivit zájmových skupin v této oblasti jsou zejména psychologického rázu a mají navíc přesah mimo hranice státu. V reakci na tento vývoj zpřísnila čínská vláda opatření, která mají za cíl zamezit přístup obyvatel Xinjiangu k takovému obsahu internetových diskuzí, který by mohl poskytovat nepříznivé protirežimní informace (“China Eases Internet Lockdown,” 2009). Nadnárodní strategie a iniciativy umožňují

³ Federation for a Democratic China, 民主中国阵线

⁴ Chinese Alliance for Democracy

Ujgurům dokázat čínské vládě, že důležitost tohoto problému dosáhla mezinárodního významu a že v zahraničí figurují organizace, které je podporují. Nadnárodní spolupráce tedy umožňuje Ujgurům internacionalizovat problematiku sporu. (Chen 2010, 5).

Zprávy aktivistů se obvykle zaměřují na diskriminaci této menšiny v Číně a jsou postaveny na základě boje proti porušování lidských práv a práv na sebeurčení. Za každou cenu zmiňují dosažení svých cílů využitím mírových prostředků a odmítají spojení s terorismem, jež s nimi spojuje čínská vláda (Chen 2010, 6). Ta průběžně uveřejňuje zprávy o nelegálních činech teroristických a separatistických skupin na území Xinjiangu aniž by se zabývala řešením vztahu mezi Ujgury a většinovým Hanským obyvatelstvem (Zhang et. al. 2014). A ačkoli se může zdát, že ujgurská diaspora vystupuje v tomto procesu spíše pasivně a na problémy porušování LP v tomto regionu poukazuje pouze několik externích aktivistů, není tomu tak. Právě Světový ujgurský kongres organizuje ve spolupráci s organizací UNPO mnoho diskuzí a workshopů, kde se setkávají vůdci ujgurské diaspory spolu s akademiky, představiteli zájmových skupin a neziskových organizací a diskutují o strategiích a postupech potřebných pro účinnou mezinárodní mobilizaci (Chen 2010, 17). Faktem však zůstává že si mnozí Ujgurové žijící v Číně, Střední a Východní Asii, do jisté míry nejsou vědomi existence webových stránek se zaměřením na advokacii LP v Xinjiangu (Gladney 2004). Zdali je to z důvodu omezeného přístupu této skupiny obyvatelstva k internetovým zdrojům či k vytvoření stránek speciálně pro ujgurskou diasporu mimo území Číny, není jasné. V uplynulých letech totiž čínská vláda na základě nálezů šíření „*online materiálů a nepravdivých informací podněcujících k útokům*“ vyjádřila znepokojení nad situací a vyhlásila nová pravidla používání internetu (Wong 2016).

Obhajováním lidských práv Ujgurů a jejich dodržováním se přímo v Bruselu zabývá několik neziskových organizací. Většina z nich se však zabývá lidskými právy obecně a problematikou Ujgurů řeší pouze okrajově. Jedinou výjimkou je organizace Světový ujgurský kongres (WUC) který však své aktivity v Evropské unii z velké části pořádá skrze Organizaci nezastoupených národů a obyvatel (UNPO). Oběma organizacemi se budu blíže zabývat v následující podkapitole.

V mezinárodním hledisku nejvýraznější a zároveň největší z neziskových organizací zastupující také práva Ujgurů v EU je Human Rights Watch (HRW) se sídlem v New Yorku, která se orientuje na výzkum a publikaci zpráv o stavu LP ve světě

(„Human Rights Watch“). Pro tyto účely utratila za finanční rok 2016/2017 až 500 tisíc euro určených na lobbying (tamtéž). Tři ze čtyř zaměstnanců mají akreditaci pro vstup do Evropského parlamentu a v rámci svých aktivit se tito lobbisté sešli se zaměstnanci Evropské komise v tomto roce celkem čtyřiatřicetkrát (tamtéž). Dalšími organizacemi zabývající se také obranou práv Ujgurů je Christian Solidarity Worldwide (CSW), International Federation for Human Rights (FIDH) a International Service for Human Rights (ISHR).

5.1 Světový ujgurský kongres

WUC byl založen 16. dubna 2004 v německém Mnichově, spojením Národního kongresu Východního Turkistánu a Světového kongresu ujgurské mládeže. Na svých webových stránkách je charakterizován jako „*mezinárodní organizace, která reprezentuje kolektivní zájem Ujgurů jak ve východním Turkistánu, tak v zahraničí*“ („Who We Are“). Jejich cílem je prosazovat právo ujgurského lidu použitím mírových a demokratických prostředků. Tohoto cíle se snaží dosáhnout skrze své aktivity. Mezi ty můžeme zahrnout účast na širokém spektru kampaní na zvyšování povědomí o porušování lidských práv Ujgurů v ČLR, organizaci konferencí a advokacie. Na těchto aktivitách na území Evropy úzce spolupracuje s Evropskou komisí, konkrétně s Evropskou službou pro vnější činnost (EEAS), Evropským parlamentem a nevládními organizacemi působícími ve členských státech EU. Současným prezidentem Světového ujgurského kongresu je Dolkun Isa, který v roce 2017 vystřídal Rebiju Kadírovou.

WUC v Evropě spolupracuje spolu s dalšími organizacemi zabývajícími se prosazováním lidských práv na zvýšení povědomí veřejnosti o této problematice. Zapojuje se do debat se zástupci občanské společnosti i zákonodárci, sepisuje zprávy o situaci Ujgurů žijících v autonomní oblasti Xinjiang a věnuje se lobbyingu na úrovni Evropské unie (Zhang et al. 2014, 46). WUC je členem Unrepresented Nations and People's Organization (UNPO) a právě ve spolupráci s ní pořádá velkou část svých aktivit.

Jako příklad aktivit této zájmové skupiny bych ráda uvedla například demonstraci ze dne 27. dubna 2018 organizovanou ve spolupráci s UNPO. Tato demonstrace byla uspořádána jako reakce na postupné odhalování reedukačních táborů v Xinjiangu a její snahou bylo získat podporu veřejnosti a vyzvat orgány EU k silnějšímu tlaku ve vyjednávání s ČLR („PRESS RELEASE: WUC HOLDS SUCCESSFUL

MARCH,“ 2018). Podle tiskové zprávy se demonstrace zúčastnily tisíce ujugurských demonstrujících, spolu se zástupci neziskových organizací UNPO, WUC, Campaign for Tibet, Society for Threatened Peoples a další. Při zakončení demonstrace před sídlem Evropské komise, Rady a Evropské služby pro vnější činnost (EEAS) přednesli projev i někteří europoslanci, členové Uyghur Friendship Group. Přítomen byl také prezident WUC Dolkun Isa i Rebiya Kadeer.

Na této demonstraci byla Evropská unie vyzvána k podniknutí okamžitých kroků k propuštění více jak jednoho milionu Ujgurů, zadržovaných v reedukačních táborech proti své vůli. Vedení WUC se následně setkala s některými představiteli EK a EEAS. Tato demonstrace byla jedna z největších masových mobilizací ujugurské diaspory s podobnými událostmi uspořádanými v dalších devíti městech v pěti zemích světa („PRESS RELEASE: WUC HOLDS SUCCESSFUL MARCH,“ 2018).

Kromě demonstrací se WUC účastní také celé řady konferencí a aktivně spolupracuje s podvýborem Evropského parlamentu pro lidská práva na veřejných debatách a tvorbě legislativy v oblasti situace dodržování lidských práv v Číně, se speciálním zaměřením na Autonomní oblast Xinjiang.

5.2 Organizace nezastoupených národů a obyvatel

UNPO je mezinárodní, demokratická organizace jejíž členy jsou domorodé národy, menšiny, neuznávaná státní zřízení a okupovaná území („Unrepresented Nations and Peoples Organization“ 2014). Tyto jednotky se spojily, aby hájily svá politická, sociální a kulturní práva a prosazovaly právo na sebeurčení. I přes to že cíle jednotlivých členských organizací se liší, jejich společným problémem je nedostatečné zastoupení na významných mezinárodních fórech jako je OSN a EU. V důsledku toho nemají přístup a podporu globálních orgánů pověřených ochranou lidských práv.

Organizace UNPO vznikla v roce 1991 v nizozemském Haagu a zástupci ujugurské diaspory byli jedni z patnácti zakladatelů této organizace. Právě díky tomuto způsobu založení, kdy je struktura této skupiny tvořena pouze jednotlivými členy, kteří směřují ke stejnému cíli, se UNPO stalo respektovaným mezinárodním fórem. Tento vývoj můžeme sledovat také na rostoucím počtu zapojených skupin, kterých je v tuto chvíli 40 („Unrepresented Nations and Peoples Organization“ 2014).

Na rozdíl od WUC má UNPO své hlavní sídlo v Bruselu a velká část jejich aktivit je směřována na Evropskou unii („Unrepresented Nations and Peoples Organization“ 2014). Vystupuje jako zprostředkovatel mezi evropskými institucemi a svými členy a pomáhá při vytvoření vazeb mezi jednotlivými poslanci a zástupci členských skupin. Zprostředkovává a sama se účastní setkání za účelem advokacie a ve spolupráci se členy EP organizuje mnoho konferencí uvnitř i vně Evropského parlamentu. Tyto konference, v závislosti na tématu, reflektují problematiku jednotlivých národů a snaží se naklonit si na svou stranu jak veřejnost, tak jednotlivé zákonodárce. Kromě těchto aktivit se tato organizace zabývá také monitoringem a vydáváním tiskových zpráv, a svým členům poskytuje training advokacie. Již několik let se také snaží získat ocenění Sacharovovy ceny pro profesora Ilhama Tohtiho, ujugurského disidenta odsouzeného za separatismus. Toto ocenění uděluje Evropský parlament za svobodu myšlení jednotlivcům nebo organizacím bojujícím za lidská práva a základní svobody.

Do rejstříku transparentnosti se UNPO zaregistrovalo poprvé v roce 2011. V jejich strukturách pracoval pouze jeden lobbista bez přístupu do EP a roční rozpočet na činnost zájmové organizace tehdy činil méně než 50 tisíc euro. V současnosti byl roční rozpočet navýšen na téměř 200 tisíc euro a počet lobbistů se zvýšil na čtyři, všichni s akreditací pro vstup do EP. Evropský parlament je také institucí, na kterou se UNPO specializuje ze všech nejvíce. Porovnáme-li totiž seznam schůzek jejich lobbistů se zástupci Evropské komise, zjistíme, že takováto setkání proběhla pouze dvě („Unrepresented Nations and Peoples Organization“). To je na rozdíl od setkání se členy EP, která probíhají na konferencích, u kulatých stolů a na zasedáních podvýborů, marginální číslo.

Jednou z aktivit, které se UNPO věnuje v souvislosti s obhajováním zájmů Ujgurů, je výměna poznatků s parlamentním Podvýborem pro lidská práva. V minulém roce se toto setkání konalo 15. května 2018 a ujugurskou diasporu na něm reprezentoval mezi jinými také prezident WUC a viceprezident UNPO, Dolkun Isa („European Parliament Subcommittee on Human Rights,“). Tématem schůze byla situace lidských práv v Číně, ve spojitosti s omezováním svobod projevu, náboženského vyznání a pohybu Ujgurů žijících v Autonomní oblasti Xinjiang. Výsledkem jednání byla shoda obou stran na nízké úrovni dodržování lidských práv v regionu a naléhavost zásahu ze strany EU. Ale jak uvedli lobbisté UNPO na svých webových stránkách *„zatímco úspěšná schůzka obou stran značí krok kupředu v oblasti informovanosti o problémech Ujgurů, pro změnu*

současné situace je zapotřebí koordinovaného úsilí a bezodkladného jednání všech zúčastněných akterů“ (tamtéž).

Další z platforem, na které jsou probírána témata související s dodržováním lidských práv v Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang je ustanovená parlamentní skupina Přátel Ujgurů, jejímuž vzniku a fungování se budu věnovat v další kapitole.

6. Rezoluce „Masové svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“

Evropský parlament má dlouhodobé obavy o situaci v oblasti lidských práv v Číně a již několik let se aktivně zapojuje do různých činností v této oblasti. Dopad jeho činností je však nízký. Evropský parlament se spoléhá pouze na oficiální setkávání na nejvyšších politických úrovních a má velice úzké politické zaměření. V zásadě má Evropská unie na dění v Číně pouze minimální vliv. („The impact of the resolutions and other activities,“ 2012). Rezoluce Evropského parlamentu „Masovém svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“ byla projednána a odhlasována na plenárním zasedání EP ve Štrasburku 4. října 2018. Okolnosti jejího vzniku a subjekty zapojeny do úpravy jejího znění se pokusím detailněji popsat v následující kapitole.

Jednou z aktivit Evropské unie v rámci snahy o zlepšení dodržování lidských práv v Číně je dialog mezi EU a Čínou o lidských právech, založen v roce 1995. Vznik této platformy byl podmíněn „*pokračováním čínské vlády v demonstraci svého pohrdání vůči základním zárukám lidských práv a základech právního státu*“ („Human Rights Watch, *World Report 1996: China & Tibet*, New York“, 1996). V tomto roce bylo tedy možné zaznamenat začátek dvouletého dialogu o lidských právech mezi EU a Čínou, který vzešel z návrhu čínské strany („External Relations, The European Union“ 2007).

V dubnu tohoto roku proběhly již 37. ročník tohoto dialogu a v rámci rozhovorů představitelů obou zúčastněných stran zazněla také žádost o propuštění vězněných ujgurů. Jmenovitě byli zmíněni: Ilham Tohti, Tashpolat Tiyip, Rahile Dawut, Eli Mamut, Hailaite Niyazi, Memetjan Abdulla, Abduhelil Zunun a Abdukerim Abduweli („The European Union and China held their 37th Human Rights Dialogue“ 2019). V rámci hodnocení výsledků setkávání zástupců EU se zástupci ČLR jsou však někteří autoři velice skeptičtí. Podle Foxe a Godementa (2009, 34) jsou dokonce pouhou snahou vlády ČLR o „*odvrácení evropské touhy přijímat kritická veřejná prohlášení*“ a nemá tedy žádný dosah. A ačkoli HRW identifikuje pozitivní pokrok směrem k řádnému dodržování lidských práv v Číně, čínská vláda v následujících letech i nadále omezovala svobodu projevu, zejména prostřednictvím kontroly přístupu veřejnosti k internetu a nezlepšila se

ani situace v oblasti pronásledování politických a náboženských disidentů („Human Rights Watch, World Report 1996: China & Tibet, New York“, 1997).

6.1 Uyghur Friendship Group

Parlamentní Friendship Groups jsou skupiny poslanců Evropského parlamentu, kteří se organizují dobrovolně pro podporu parlamentních vztahů s jinou mimoevropskou zemí („About Friendship Groups“). V širším rozsahu může jít také o vztah mezi jednotlivými skupinami obyvatel žijících na území dané země, tak jako v tomto případě. Tyto skupiny jsou formovány napříč politickým spektrem a národností europoslanců. Stejně jako v již dříve zmíněných meziskupin, i v tomto případě slouží k diskuzi, lepší koordinaci europoslanců při výměně názorů se zástupci zájmových skupin či organizaci konferencí. Nemají však vlastní rozpočet, a proto neposkytují zájmovým skupinám granty, neorganizují výzkum pro třetí strany a nemohou ani vydávat informační materiály. I přes výhody fungování těchto skupin, registrujeme mnoho jejich nedostatků, například netransparentnost údajů o jejich schůzkách. I oficiální údaj o počtu parlamentních Friendship Groups je neznámý, stejně jako počet jejich členů. Friendship groups navíc nezastupují názory Evropského parlamentu, nemají oficiální status a někdy dokonce bývají v protikladu s oficiální parlamentní politikou (Nielsen 2018).

K založení Uyghur Friendship Group došlo 19. října 2017 v budově Evropského parlamentu („Launch of ‘Friends of Uyghur’ Friendship Group“ 2017). Uvedení této skupiny se uskutečnilo za účasti europoslanců, kteří jsou zároveň dva ze tří jejich místopředsedů. Těmi jsou tehdy přítomní Csaba Sógor (EPP) a Ilhan Kuyuchyuk (ALDE), spolu s Ramonem Tremosou i Balcells (ALDE). Kromě zástupců Evropského parlamentu se uvedení zúčastnili také zástupci zájmových skupin, členové ujjurské diaspory a široká veřejnost, které jsou všechna zasedání EP přístupná (tamtéž). Cílem této skupiny je ukázat zástupcům ujjurské minority respekt, který Evropská unie věnuje jejich právům, která jsou zakotvena v čínské ústavě. A aby provedla první krok k ustanovení dialogu mezi členskými státy, který by podpořil lidská práva Ujgurů a zvýšil povědomí o jejich nejisté situaci.

Podle zástupkyně organizace UNPO je členy skupiny celkem 17 europoslanců. Jejich seznam sice není zpřístupněn veřejnosti, na základě projevů na téma dodržování lidských práv Ujgurů jak v podvýboru DROI tak na plenárním zasedání je možné odhadnout podporovatele této myšlenky z řad europoslanců. Do této skupiny patří například László Tőkés (EPP), Ignazio Corrao (EFDD), Michaela Šojdrová (EPP),

Reinhard Bütikofer (Greens/EFA), Jo Leinen (S&D) a další. Dva z posledních jmenovaných jsou zároveň aktivními členy parlamentní delegace pro vztahy s Čínskou lidovou republikou.

Ač se tato skupina jeví jako ideální nástroj pro ovlivňování rozhodování MEPs v případě hlasování o rozebírané rezoluci, podle lobbyistky UNPO Lucie Parucci, k využití těchto informačních kanálů došlo pouze v omezené míře. Což potvrzuje také tvrzení pana Paola Bergamaschiho, poradce skupiny Zelení/EFA v oblasti zahraničních věcí a problematiky porušování lidských práv. Podle něj nebyl on, ani europoslanci ze skupiny Zelených v té době žádným zástupcem UNPO kontaktováni. Tato informace je v souladu s výrokem Lucie Parucci, že se platforma zabývá spíše zprostředkováním relevantních informací od zástupců zájmových skupin směrem k členům parlamentu. Ti se pak na základě dodané informace sami rozhodnou, zda podniknou určité kroky či nikoli. Podobným způsobem vznikají také konference organizované europoslanci na toto téma. Po jednání platformy Uyghur Friendship Group, kde zájmové skupiny informují zainteresované poslance o nejnovějších vývojech a událostech se poslanci mohou ze své vlastní iniciativy rozhodnout uspořádat konferenci k projednání tohoto tématu s odborníky, s jejíž organizací jim organizace UNPO pomůže. Zároveň bývají řečníky na těchto konferencích často také zástupci UNPO nebo WUC.

Podle paní Parucci mají zájmové skupiny aktivní v problematice porušování LP Ujgurů pouze velice omezený vliv na rozhodnutí europoslanců. Oni sami vidí tuto platformu spíše jako „*most, skrze který jsou dodávány důležité informace a svědectví*“. Jejich největším cílem je zvýšit povědomí širšího spektra obyvatel Evropské unie o problémech Ujgurů na území Xinjiangu a právě konference, pořádané v Evropském parlamentu jsou k tomu vhodným nástrojem. Zároveň však dodává, že na přípravě znění rezoluce „Masové svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“ se UNPO nepodílela.

6.2 Návrh usnesení a výsledek hlasování

Návrh rezoluce o „Masové svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“ vznikl podle článku 135 a 124 jednacího řádu Evropského parlamentu (Jednací řád 2018, 79). Podle prvního článku, týkajícího se rozpravy o případech porušování lidských práv, demokracie a právního státu, může „výbor, meziparlamentní

delegace, politická skupina nebo poslanci dosahující přinejmenším nízké prahové hodnoty písemně požádat předsedu o konání rozpravy v naléhavém případě porušování lidských práv, demokracie a právního státu“. Podle příslušného článku druhého je Společný návrh usnesení nahrazen předchozími návrhy, které podali jeho signatáři. Zároveň je tímto stanoveno, překročení k hlasování okamžitě na konci rozpravy a vysvětlení hlasování na základě článku 183 nemůže být využito.

Na základě tohoto článku bylo podáno celkem 7 návrhů usnesení, od všech parlamentních skupin, které bylo záhy spojeno do Společného návrhu usnesení a předloženo k projednání na plenárním hlasování ve Štrasburku 4. října 2019. Tento Společný návrh usnesení byl tedy společně podán 78 poslanci, z velké většiny ze skupiny EPP (32 poslanců) a ALDE (29 poslanců), návrh skupiny GUE/NGL nebyl do Společného návrhu usnesení zařazen.

Mimo obecných prohlášení můžeme v textu Společného usnesení zaznamenat několik výzev směřujících k vládě ČLR. Evropský parlament tímto dokumentem vyzývá čínskou vládu, aby *„okamžitě ukončila hromadné svévolné zadržování členů ujgurské a kazašské komunity, uzavřela všechny tábory“* („Mass arbitrary detention of Uyghurs and Kazakhs,“ 2018). Zároveň žádá, *„aby rodinám, kterých se to týká, sdělila veškeré informace o osobách násilně zmizelých v oblasti Sin-ťiangu“*, a aby *„bezpodmínečně propustila ujgurského učenice Ilháma Tohtiho a všechny ostatní osoby zadržované“* (tamtéž). Vyzývá také čínské orgány, aby umožnily přístup novinářům a mezinárodním pozorovatelům do oblasti Xinjiangu. V závěru dokumentu najdeme i výzvu směrem k místopředsedkyni Komise a zároveň vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federice Mogherini. Evropský parlament ji naléhavě vyzývá, aby sledovala situaci porušování lidských práv v oblasti Xinjiangu a aby učinila zásadní krok při jednání s čínskou vládou k vyřešení tohoto problému (tamtéž).

Dříve než byl Společný návrh usnesení hlasováním prostou většinou přijat, proběhla v jednacím síni EP, za účasti zástupců zájmové skupiny UNPO a prezidenta WUC, debata europoslanců spolu s komisařkou Elžbietou Bieńkowskou („LIVE EP Plenary session“, 2018). Této debaty se zúčastnilo celkem 24 europoslanců, pět europoslanců představilo Společný návrh, šest vyjádřilo názor jménem své politické skupiny, pět hovořilo ze své iniciativy a na závěr šest poslanců podle procedury „catch-the-eye“, tedy

poslanci vybraní předsedajícím („How the plenary works“ 2012). V rámci poslední zmíněné procedury se k tématu vyjádřili také dva čeští europoslanci, Michaela Šojdrová a Stanislav Polčák (oba EPP). Jediným příspěvkem, který nepodpořil přijetí návrhu, byl komentář portugalského europoslance João Pimenta Lopese (GUE/NGL).

Podle seznamu jmen představujících Společný návrh usnesení můžeme vidět, že podpora tohoto tématu není založena na státní příslušnosti a prochází napříč politickým spektrem. Po hloubkové analýze lze však tvrdit, že velká většina zainteresovaných poslanců pochází z Evropské lidové strany a ze skupiny ALDE, naopak skupiny Sociálních demokratů a Zelených/EFA se o toto téma zabývají pouze okrajově. Tato teze byla následně potvrzena asistentem europoslankyně Michaely Šojdrové, který označil skupinu EPP za tu, která hájí zájmy menšin na celém světě, a osud čínských minorit jim tedy není lhostejný.

Ve svém projevu označila Michaela Šojdrová, stejně jako další europoslanci z Evropské lidové strany, Ujgurskou autonomní oblast Xinjiang za „největší vězení na světě“, a přirovnala masové přesuny Ujgurů v uzavřených vagónech se zaslepenými okny k represím v době stalinismu v Sovětském Rusku. Na závěr podpořila výzvu Evropského parlamentu, která apeluje na čínskou vládu, aby ukončila represivní postup vůči Ujgurům a souhlasila také s tím, aby EU zvážila uvalení sankcí vůči osobám zodpovědným za tyto represe („LIVE EP Plenary session“, 2018).

Německý europoslanec ze skupiny Zelených/EFA Reinhard Bütikofer, ač pravděpodobně není členem Uyghur Friendship Group, byl ve svém projevu vůči čínským orgánům taktéž kritický. Upozornil na to, že boj proti terorismu nesmí být zaměněn za všeobecný útlak a jako příklad úspěšného potírání terorismu uvedl situaci v Severním Irsku. Na rozdíl od europoslankyně Šojdrové však nevznesl žádný návrh na řešení situace nebo postih vlády Čínské lidové republiky (tamtéž).

6.3 Dopady Rezoluce po jejím přijetí

Bezprostředně po přijetí rezoluce bylo možné zaznamenat množství reakcí nejen představitelů Evropské unie, ale i zapojených zájmových organizací. Po analýze webových stránek Stálého zastoupení Čínské lidové republiky v EU a Ambasády ČLR v Belgickém království i jejich účtů na sociálních sítích, však žádná zmínka o adopci

rezoluce nebyla nalezena. Zvýšený zájem evropských médií jako je POLITICO nebo The Guardian o toto téma taktéž nebyl zaznamenán.

Na přijetí rezoluce naopak reagovala vysoká představitelka a zároveň místopředsedkyně Evropské komise Frederica Mogherini ve svém projevu z 4. 10. 2019 („Speech on behalf of the High Representative,“ 2018). V tomto projevu se zabývala problémy, kterým čelí ujugurská menšina v Číně, jako je odebrání cestovních dokladů a hromadné zadržování v reedukačních kempech. Důrazně vyzvala čínskou vládu o zpřístupnění těchto institucí mezinárodní komisi, která se pokusí případ vyšetřit. Dále vyzvala představitele členských států EU o „*důkladné zvážení požadavků Ujgurů na poskytnutí mezinárodní ochrany a případně zajistily dodržování zásady nenavracení.*“ V závěru svého vyjádření navrhla setkání obou stran k projednání celé řady témat týkajících se problematiky dodržování lidských práv (tamtéž).

O několik měsíců později, ve svém projevu ku příležitosti 70. výročí vyhlášení Všeobecné deklarace lidských práv OSN z 9. 12. 2018, pozici Evropské Unie Frederica Mogherini potvrdila („EU Delegation to China Statement,“ 2018). V této řeči nejprve upozornila na pokroky čínské vlády v oblasti zmírňování chudoby obyvatel, lepšího přístupu ke zdravotní péči a školství i právní zastoupení obžalovaných. Upozornila však také na zhoršující se situaci dodržování práv člověka na svobodu náboženského vyznání, a to zejména v Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang a v Tibetu. I v tomto projevu se věnovala problematice reedukačních táborů a uvěznění několika ujugurských aktivistů. Svůj projev ukončila výzvou směrem k čínským orgánům o sdílení informací s mezinárodně sestavenou vyšetřovací komisí a zdůraznila úlohu nezávislého soudnictví (tamtéž).

Reakce obou lobbujících zájmových skupin byla mnohem opatrnější. V tiskovém prohlášení vydaném na internetových stránkách organizace UNPO („European Parliament Adopts Urgency Resolution,“ 2018) byla nejprve zdůrazněna důležitost rezoluce, jakožto „*nejodvážnějšího postoje, který Evropská unie přijala od otevření reedukačních táborů na podzim 2017.*“ UNPO následně poděkovalo všem europoslancům, a zejména těm spolupracujícím v Uyghur Friendship Group, za spolupráci při její adopci. V závěru však upozorňuje na fakt, že ačkoli je přijetí této rezoluce krokem správným směrem, nemůže zůstat krokem osamoceným. UNPO vyzývá

Evropskou unii k podniknutí dalších kroků pro zachování kvality života i důstojnosti Ujgurů a Kazachů ať už na území Číny, tak mimo něj.

Je mnoho faktorů, která určují dopad rozhodnutí Parlamentu v oblasti lidských práv, a která jsou zároveň mimo jeho kontrolu. Ostatní však vyplívají z nedostatečné koordinace mezi Evropským parlamentem a Evropskou službou pro vnější činnost („The impact of the resolutions and other activities,“ 2012). K posílení účinnosti svých rezolucí by Evropský parlament měl provést několik úprav: zvýšit vnitřní soudržnost a koordinaci mezi různými nástroji a posílit kontakty s občanskou společností v zemích, jichž se tato rozhodnutí dotýkají, za účelem posílit postavení instituce jako zastávce lidských práv. Jedním z kroků, které může EP provést, pokud chce ovlivnit čínskou občanskou společnost je využití mikroblogů k obcházení státní cenzury po vzoru několika agentur OSN. Mikroblogy, jakožto typy blogu ve kterém mohou uživatelé vytvářet pouze krátký digitální obsah, který je okamžitě přístupný veřejnosti. Typickým příkladem mikrobloggingu je sociální síť Twitter, či její čínská alternativa Weibo. Dalším řešením je také zapojení delegace europoslanců, jakožto zástupců vůči Číně nejskeptičtější instituce Evropské unie, do Dialogu o lidských právech mezi EU a Čínou (tamtéž).

Evropský parlament je obzvláště znepokojen etnickým napětím v Číně. V období 2007 až 2011 odhlasoval na svém plenárním zasedání celkem 11 rezolucí na téma porušování lidských práv v Číně, a právě v otázkách etnických menšin bylo přijato pět usnesení („The impact of the resolutions and other activities,“ 2012). Tři z nich se týkala situace v Tibetu, ve dvou případech šlo o stav lidských práv v Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang.

V usneseních v případě Tibetu vyzval EP čínskou vládu, aby se zdržela represí a započala konstruktivní dialog s tibetským duchovním vůdcem, Dalailamou. V důsledku mezinárodního tlaku, kterého byl Parlament výraznou součástí se v letech 2008 až 2010 uskutečnila čtyři kola dialogů mezi oběma stranami. Výsledky těchto jednání zůstaly zanedbatelné a s tím také vliv EP. Čínská vláda totiž vedla s Dalailamou několik rozhovorů již před rokem 2008, jednalo se tedy pouze o jejich pokračování a ani na rozhodnutí o jejich obnovení tento akt nemusel mít žádný vliv (tamtéž).

V usneseních týkajících se situace v Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang naléhal EP na čínskou vládu, aby respektovala hospodářská, náboženská práva a kulturní identitu obyvatelstva této provincie a aby přijala inkluzivnější program pro etnické menšiny na

tomto území. Situace po přijetí rezolucí se však od té původní nezlepšila a dopad EP může být tedy považován za menší než jeho dopad na oblast Tibetu (tamtéž).

V případě adopce rezoluce o „Masovém svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“, stejně jako v případě předešlých rezolucí vidíme stejný vzorec. Evropský parlament sleduje vývoj konkrétní otázky porušování lidských práv s ohledem na konkrétního aktivistu nebo etnickou menšinu a místo poskytnutí instrukcí k jejich zlepšení se bezprostředně po jejím prezentování postaví do opozice a takovéto jednání odsoudí. Podle mého názoru nefunguje ani snaha Parlamentu působit jako vnější morální síla, která přispívá k prevenci dalšího zhoršování dodržování lidských práv tím, že tyto události monitoruje a zveřejňuje. Čínská vláda navíc o těchto rozhodnutích ve většině případů neinformuje, a tudíž se ani skupiny obyvatel, které jsou jejich předmětem, ve výsledku o tomto dokumentu nedozvědí. Vliv Evropského parlamentu a jeho rezolucí tedy bez adekvátní reakce ze strany Evropské rady či EEAS zůstává bohužel zanedbatelný.

7. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo stanovit vliv, který mají zájmové organizace zabývající se lobbíngem ve prospěch dodržování lidských práv Ujgurů v Evropském parlamentu. V úvodu jsem si k zajištění směřování práce stanovila tři výzkumné otázky: 1. Jakým způsobem ovlivňují zájmové skupiny rozhodnutí europoslanců? 2. Jakou roli hraje UNPO a WUC v procesu adopce rezoluce? 3. Kdo tyto zájmové skupiny v Evropském parlamentu podporuje?

Odpověď na první výzkumnou otázku najdeme již ve čtvrté kapitole, zbývající se obecným ukotvením zájmových skupin. Ke splnění svých cílů používají zájmové skupiny v oblasti lidských práv celou řadu strategií. Tyto strategie nejčastěji začínají fází výzkumu. Prostřednictvím této fáze shromažďují zájmové skupiny dostatek materiálu přímo z místa dění a komunikací se členy stíhaných minorit získávají očitá svědectví o situaci. Častokrát nabízejí tyto zájmové skupiny členům těchto skupin training v oblasti advokacie, jako je tomu například v případě organizace UNPO. Publikací zpráv a tiskových prohlášení se snaží získat pozornost médií, kterou následně využijí k přilákání pozornosti a vzdělávání obyvatelstva. Nepřímým důsledkem pozornosti ze strany médií je také tlak na vládu dané země, aby změnila své praktiky v zacházení se stíhanou skupinou obyvatel. Tato často využívaná strategie zájmových skupin se nazývá „*naming and shaming*“ (mobilizace hanby). Kombinací uvedených strategií se snaží působit také na rozhodování europoslanců a v případě hlasování o dokumentu s legislativní, či symbolickou hodnotou získat co nejvíce z nich na svou stranu.

Rezoluce „Masové svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“ byla Evropským parlamentem přijata 4. října 2018. Hlasování o jejím přijetí předcházela řada aktivit, vyvíjených zájmovými skupinami specializovanými na obranu lidských práv ujgurské menšiny v ČLR. Zejména Unrepresented Nations and Peoples Organization a potažmo také Světový ujgurský kongres působili v dlouhodobém hledisku na rozhodování poslanců Evropského parlamentu, a svými činnostmi se snažili získat také podporu široké veřejnosti.

Zatímco aktivit pořádaných organizací UNPO či WUC se v Bruselu a konkrétně v Evropském parlamentu odehrává několik ročně, role těchto dvou zájmových skupin při adopci rezoluce se dá označit za víceméně pouze symbolickou. Jak bylo zmíněno v sedmé kapitole této práce, Uyghur Friendship Group, tedy oficiální parlamentní skupinu

podporující veřejně zájmy Ujgurů tvoří pouze 17 europoslanců. Pokud by tedy většinové hlasování o adopci záviselo pouze na hlasech členů této skupiny, rezoluce by neměla šanci na přijetí. Je těžké odhadnout důvody jednotlivých europoslanců které vedou k rozhodnutí hlasovat ve prospěch Ujgurů. Vzhledem k tomu, že je Evropský parlament v porovnání s jinými institucemi Evropské unie považován za největšího podporovatele lidských práv, domnívám se, že členové Evropského parlamentu zastávají z velké většiny hodnoty instituce, kterou zastupují. Rozhodnutí podpořit svým hlasem tuto rezoluci závisí podle mého výzkumu také na členství europoslance v konkrétní frakci Evropského parlamentu. Tímto poznatkem také odpovídám na třetí výzkumnou otázku.

V Evropském parlamentu zasedá v současném období sedm politických frakcí: Evropská lidová strana, Strana evropských socialistů, Aliance konzervativců a reformistů v Evropě, Aliance liberálů a demokratů pro Evropu, Strana evropské levice/strana severské zelené levice, Evropská strana zelených/Evropská svobodná aliance, Evropa svobody a přímé demokracie a Evropa národů a svobody. Na základě rozhovorů se zástupci EP a UNPO, stejně tak jako při analýze návrhu rezoluce je možné u některých frakcí pozorovat zvýšený zájem. Jedná se zejména o frakce ALDE a EPP, jejichž členové podpořili svým jménem sepsání návrhu rezoluce, vystoupili na plenárním hlasování a aktivně se věnují také činnosti v Uyghur Friendship Group. Tematikou porušování práv Ujgurů se zabývají europoslanci Evropské lidové strany László Tőkés, Thomas Mann, Csaba Sógor a Michaela Šojdrová. Politickou skupinu ALDE, jakožto druhou nejsilněji angažující se stranu, v této problematice zastupují místopředsedové Uyghur Friendship Group Ramon Tremosa i Balcells a Ilhan Kyuchyuk. Poslanec Ilhan Kyuchyuk, člen skupiny Uyghur Friendship Group, také v roce 2016 spolu s dalšími dva a čtyřiceti poslanci nominoval profesora Ihama Tohtiho na Sacharovovu cenu.

Jak jsem zmínila již v úvodu této práce, téma lobbingu lidskoprávních skupin na úrovni Evropské unie je tématem, které si zaslouží větší pozornost akademiků. Domnívám se, že stále existuje prostor pro další zkoumání, zejména v konkrétních případech registrovaných zájmových skupin, kterých při Evropské unii operuje přes 9000. Jejich strategie i jejich efektivita v prosazování legislativy je zajímavým podnětem k dalšímu studiu.

Resumé

This thesis is based on analyses of Uyghur interest groups in the European Parliament, with a special emphasis on Unrepresented Nations and Peoples Organization and World Uyghur Congress. The choice of this topic is based on my interest in the issue of human rights lobby in the European Parliament and my experience gained during an internship in the European Parliament in 2017.

The first part of this thesis briefly describes the functioning of the lobby in the European institutions, namely the European Commission and the European Parliament. Furthermore, it describes the various interest groups and their objectives in lobbying, with a special emphasis on the Uighur lobby groups of the UNPO and WUC. The research in second part of this thesis is oriented on mapping their activities and further evaluation of their influence on decision making on the example of the resolution “Mass arbitrary detention of Uyghurs and Kazakhs in the Xinjiang Uyghur Autonomous Region“. The research is mainly based on literature analysis but is also supported by interviews with UNPO interest representatives and representatives of the European Parliament.

Seznam použité literatury a zdrojů

Rittberger, Berthold. 2005. *Building Europe's Parliament: Democratic Representation Beyond the Nation-State*. Oxford: Oxford University Press.

Beyers, Jan. 2004. "Voice and Access. Political Practices of European Interest Associations". *European Union Politics*, 5(2), 211-240.

Cini, Michelle, Borragan, Nieves. 2013. *European Union Politics*. Oxford: Oxford University Press.

Costello, Rory, Robert Thomson. 2011 "The nexus of bicameralism: Rapporteurs' impact on decision outcomes in the European Union", *European Union Politics* 12(3): 337–357.

European Parliament. 2014. "The intergroups of the European Parliament" *europarl.europa.eu*, September 2014 (online). Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation/intergroups>> (6. 2. 2019).

Means, Jason. 2016. *Lobbying the European Parliament: Identifying Changing Trends Post-Treaty of Lisbon*. Portland: Portland State University.

McElroy, Gail. 2006. "Committee Representation in the European Parliament", *European Union Politics*, 7(1), 5-29.

Hauser, Henry. 2011. "European Union Lobbying Post-Lisbon: An Economic Analysis", *Berkeley Journal of International Law* 29, 680-709.

Cirone, Alexandra. 2011. *Patterns of Interest Group Lobbying at the EU: Examining How Group Characteristics Affect Venue Choice*. New York: Columbia University Press.

Rasmussen, Maja Kluger. 2012. *The Influence of Interest Groups in the European Parliament: Does Policy Shape Politics?* London: London School of Economics.

Ringe, Nils. 2010. *Who Decides, and How?: Preferences, Uncertainty, and Policy Choice in the European Parliament*. Oxford: Oxford University Press.

Van Schendelen, Rinus. 2013. *The Art of Lobbying the EU: More Machiavelli in Brussels (revised Edition)*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

- Bouwen Pieter. 2001. *Corporate Lobbying in the European Union: Towards a Theory of Access*. EUI Working Paper SPS No. 2001 (5). Florence: European University Institute.
- McGrath, Conor. 2009. *Interest groups and lobbying in Europe: essays on trade, environment, legislation, and economic development*. New York: Edwin Mellen Press.
- Nestle, M. 2007. *Food Politics. How the Food Industry Influences Nutrition and Health* (2 ed.). Los Angeles: University of California Press.
- Bouwen, Pieter. 2002. Corporate Lobbying in the European Union: The Logic of Access. *Journal of European Public Policy* 9(3), 365-390.
- Bouwen, Pieter. 2006. "Business Interest Representation and Legitimate European Governance." *Civil Society and Legitimate European Governance*.
- Bouwen, Pieter. 2007. „Competing for Consultation: European Civil Society and Conflict between the European Commission and the European Parliament.“ *West European Politics*, 30, no. 2: 265–84.
- Coen, David a J. J. Richardson. 2009. *Lobbying the European Union: institutions, actors, and issues*. New York: Oxford University Press.
- Donnelly, M. 1993. „The structure of the European Commission and the Policy Formation Process,“ in Mazey, S., J. Richardson (eds.) *Lobbying in the European Community*. Oxford: Oxford University Press. (74-81).
- McGrath, Conor. 2009. *Interest groups and lobbying in Europe: essays on trade, environment, legislation, and economic development*. Lewiston, N.Y.: Edwin Mellen Press.
- Mahoney, Christine. 2004. The Power of Institutions. State and Interest Group Activity in the European Union. *European Union Politics*, 5, no. 4: 441–66.
- Commission Communication: ‘Towards a reinforced culture of consultation and dialogue – General principles and minimum standards for consultation of interested parties’, Brussels 11.12.2002, COM (2002) 704 final, p. 10.

- Graziano, Luigi. 2001. *Lobbying, pluralism, and democracy*. New York: Palgrave.
- „Lobbying“ BBC News (online). Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/82529.stm> (22. 4. 2019)
- Wong, Edward. 2016. „Xinjiang, Tense Chinese Region, Adopts Strict Internet Controls“. *The New York Times* (online). Dostupné z: <<https://www.nytimes.com/2016/12/10/world/asia/xinjiang-china-uyghur-internet-controls.html>> (22. 4. 2019).
- Zhang, Yiqian, Li Jian, Chang Meng. 2014. “Authorities announce one-year crackdown on terrorism” *Globaltimes.cz*, 24. 5. 2014 (online). Dostupné z: <<http://www.globaltimes.cn/content/861953.shtml>> (21. 3. 2019)
- Chen, Jie. 2018. „The Chinese Political Opposition in Exile: A Chequered Development“. *Europe-Asia Studies* (online). 70(1), 108-129. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09668136.2017.1418297>> (22. 3. 2019)
- Rodan, Garry. 1996. *Political oppositions in Industrialising Asia*. New York: Routledge.
- Dru C., Gladney. 2004. *Dislocating China. Muslims, Minorities, and Other Subaltern Subjects*. Chicago: The University of Chicago Press.
- „Human Rights Watch (HRW)“, *LobbyFacts.eu*. (online). Dostupné z: <<https://lobbyfacts.eu/representative/fbe8c6da33bd435ca3e5797c4135f249/human-rights-watch>> (22. 3. 2019)
- “China Eases Internet Lockdown in Riot-Hit West”, *CNN (online)*. Dostupné z: <<http://www.cnn.com/2009/TECH/ptech/12/30/internet.china/>> (22. 3. 2019)
- Petersen, Kristian. 2006. “Usurping the Nation: Cyber-Leadership in the Uighur Nationalist Movement,” *Journal of Muslim Minority Affairs*, Vol. 26, No.1 (2006), pp. 63-73.
- „PRESS RELEASE: WUC HOLDS SUCCESSFUL MARCH AND DEMONSTRATION IN BRUSSELS ON 27 APRIL 2018“ *World Uyghur Congress* (online). 2018. Dostupné z: <<https://www.uyghurcongress.org/en/?p=34419>> (21. 3. 2019).

„Who We Are“, *World Uyghur Congress* (online). Dostupné z: <https://www.uyghurcongress.org/en/?page_id=33467> (23. 3. 2019).

„European Parliament Subcommittee on Human Rights Organised Exchange of Views on Human Rights Situation in China with a Special Focus on Xinjiang Uyghur Autonomous Region“. 2018. *Unrepresented Nations and Peoples Organization* (online). Dostupné z: <<https://unpo.org/article/20803>> (23. 3. 2019).

Unrepresented Nations and Peoples Organization. 2014. „Information Brochure“. listopad 2014 (online; Pdf). Dostupné z: <<https://unpo.org/downloads/1063.pdf>> (23.3.2019)

„Unrepresented Nations and Peoples Organization“ *Rejstřík transparentnosti*, (online). Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/consultation/displaylobbyist.do?id=80014376860-01&locale=cs&indexation=true>> (22. 3. 2019).

Chen, Yuwen. 2014. „A case Study of the Uyghur Organizations in Germany and How They Influence German Policies towards China“. Příspěvek přednesený na konferenci *Cross-Border Migrant Organisations - Rethinking National Policy*. Münster, březen 2010.

„Launch of ‘Friends of Uyghur’ Friendship Group in the European Parliament Brings Together MEPs, NGOs and Public to Celebrate Uyghur Community Culture“, 2017. *UNPO* (online). Dostupné z: <https://unpo.org/article/20403?id=20403&fbclid=IwAR1htqrSu5T_U32Haf1MfyTk24Nnw4pn5pFV6mZB4OcmjurqX35X-1kH6B0> (26. 3. 2019)

Nielsen, Nikolaj. 2018. „MEP friendship groups offer 'backdoor' for pariah regimes“ *euobserver.com*, 20. 4. 2018 (online). Dostupné z: <<https://euobserver.com/institutional/141654>> (26. 3. 2019)

„About Friendship Groups“, *European Union - Qatar*. (online). Dostupné z: <<http://eu-qatar.eu/who-we-are/about-friendship-groups/>> (26. 3. 2019)

Evropský parlament. 2018. „Jednací řád“. Leden 2017 (online; Pdf). Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+RULES-EP+20170116+0+DOC+PDF+V0//CS&language=CS>> (26. 3. 2019)

„How the plenary works“ *European Parliament*, (online). Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/eu-affairs/20120210STO37766/how-the-plenary-works>> (27. 3. 2019).

Evropský parlament. 2018. „Masové svévolné zatýkání Ujgurů a Kazachů v Ujgurské autonomní oblasti Sint'iang“. *Europarl.europa*, říjen 2018 (online; Pdf). Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2018-0377&language=CS&ring=P8-RC-2018-0460>> (27. 3. 2019).

European Parliament. 2012. „The impact of the resolutions and other activities of the European Parliament in the field of human rights outside the EU“. *Directorate-General for External Policies*, December 2012 (online, Pdf). Dostupné z: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2012/457061/EXPO-DROI_ET\(2012\)457061_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2012/457061/EXPO-DROI_ET(2012)457061_EN.pdf)> (4. 4. 2019)

„Speech on behalf of the High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the European Parliament urgency debate on 'Mass arbitrary detention of Uyghurs and Kazakhs in the Xinjiang Uyghur Autonomous Region““ *European External Action Service*, (online). Dostupné z: <https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/51670/speech-behalf-high-representativevice-president-federica-mogherini-european-parliament-urgency_en> (28. 3. 2019)

„EU Delegation to China Statement on International Human Rights Day“ *European External Action Service* (online). Dostupné z: <https://eeas.europa.eu/delegations/china/55020/eu-delegation-china-statement-international-human-rights-day_en> (29. 3. 2019)

„European Parliament Adopts Urgency Resolution on Arbitrary Detentions in Xinjiang“ *Unrepresented Nations and Peoples Organization* (online). Dostupné z: <<https://unpo.org/article/21137>> (29. 3. 2019)

„LIVE EP Plenary session Debates on cases of breaches of human rights, democracy and the rule of law“ *audiovisual.ec.europa*, 4. 10. 2018 (video). Dostupné z: <<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-161051>> (29. 3. 2019)

“Who we are.” *Amnesty International*, (online). Dostupné z: <<https://www.amnesty.org/en/who-we-are/>> (25. 02. 2019)

Baehr Peter. 2003. "Human Rights NGOs and Globalization" in: Karin Arts and Paschal Mihyo (eds), *Responding to the Human Rights Deficit: Essays in Honour of Bas de Gaay Fortman*. New York: Kluwer Law Press.

Baehr, Peter. 1998. „Mobilization of the Conscience of Mankind: Conditions of Effectiveness of Human Rights NGOs“ in Erik Denters and Nico Schrijver (eds.), *Reflections on International Law from the Low Countries in Honour of Paul de Waart*. Leiden: Martinus Nijhoff Publisher.

Berry, Jeffrey M. 1997. *Lobbying for the People: The Political Behaviour of Public Interest Groups*. Princeton: Princeton University Press.

Binderkrantz, Anne S., Helene Helboe Pedersen 2015. „Issue Areas, Political Arenas and Interest Groups“ in Shotton Paul, Paul G. Nixon (eds.) *Lobbying the European Union: Changing Minds, Changing Times*. Farnham: Ashgate Publishing Limited.

Calnan,, Scott. 2008. *The Effectiveness of Domestic Human Rights NGOs: a Comparative Study* Leiden: Martinus Nijhoff Publisher.

Ambrose, Brendalyn P. *Democratization and the protection of human rights in Africa: problems and prospects*. Westport, Conn.: Praeger, 1995.

Claude, Welch. 2001. *Protecting Human Rights in Africa: Strategies and Roles of Non-Governmental Organizations*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Clohesy, William W. 2000. "Realizing Rights: A Reaffirmation of Human Rights and Their Vital Grounding in NGOs.“ Příspěvek přednesený na konferenci *International Society for Third Sector Research*. Dublin, 5-8. 7. 2000.

Thomas, Dorothy Q., Michele E. Beasley. 1993. „Domestic Violence as a Human Rights Issue.“ *Human Rights Quarterly* 15 (1): 36-62.

Schmid, Alex P., Albert J. Jongman. 1993. *Monitoring Human Rights Violations*. Leiden University: Center for the study of Social conflicts.

Greenwood, J. 2003. *Representing Interests in the European Union*. London: Macmillan.

- Goel, Vaibhav, Manoj Tripathi. 2010. "THE ROLE OF NGOs IN THE ENFORCEMENT OF HUMAN RIGHTS: An Overview." *The Indian Journal of Political Science* 71 (3): 769-93.
- Harlow, Carol. 1992. „A Community of Interests? Making the Most of European Law.“ *The Modern Law Review*. 55(3): 331-350.
- Jordan, Grant, Darren Halpin, William Maloney. 2004. „Defining Interests: Disambiguation and the Need for New Distinctions.“ *British Journal of Politics and International Relations*, 6(2): 195-212.
- Land, Molly Beutz. 2009. “Networked Activism.” *Harvard Human Rights Journal*. 22 (2009): 205–243.
- Lauren, Paul Gordon. 2011. *The Evolution of International Human Rights: Visions Seen*. University of Pennsylvania Press.
- Mihr, Anja, Hans Peter Schimtz. 2011. „Human Rights Education (HRE) and Transnational Activism.“ *Human Rights Quarterly*. 29(4): 973-993.
- Moody, Peter R. 1996. “Asian Values,” *Journal of International Affairs* Vol. 50, No. 1.
- Murdie, Amanda. 2011. “The Impact of Human Rights NGO Activity on Human Right Practices,” *International NGO Journal* Vol. 4 (10) 2009: 422. Dostupné z: <<http://www.academicjournals.org/ingoj/PDF/Pdf2009/Oct/Murdie.pdf>> (25. 2. 2019)
- Scholzman, K. L., S. Verba a H. E. Brandy. 2012. „The Unheavily Chorus.“ *Unequal Political Voice and the Broken Promise of American Democracy*. Princeton: Princeton University Press.
- Thomas, Daniel C. 2001. “International NGOs, State Sovereignty, and Democratic Values,” *Chicago Journal of International Law* 389. Dostupné z: <<http://www.allbusiness.com/legal/international-law/1110447-1.html> > (26. 2. 2019).
- Truman, David B. 1951. „Corporatism in 24 Industrial Democracies: Meaning and Measurement.“ *European Journal of Political Research*, 36: 175-205.

UN General Assembly. 1993. *Vienna Declaration and Programme of Action*. Dostupné z: <<https://www.refworld.org/docid/3ae6b39ec.html>> (22. 4. 2019)

Weisberg, Laurie. 1992. „The Role of Non-Governmental Organization in Human Rights Protection, in Human Rights in the World Community.“ *The Indian Journal of Political Science* 71 (3).

Weissbrodt, David, Connie de la Vega. 2007. *International Human Rights Law: an Introduction* Philadelphia: University of Pennsylvania Press,

Human Rights Watch. 1996. *World Report 1996: China & Tibet*. Dostupné z: <http://www.hrw.org/reports/1996/WR96/Asia-02.htm#P250_71314> (21. 4. 2019)

European Commission: External Relations. 2007. *The European Union: Furthering Human Rights and Democracy Across the Globe*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Human Rights Watch. 1997. *World Report 1997: China*. Dostupné z: <http://www.hrw.org/reports/1997/WR97/ASIA-03.htm#P164_85228> (22. 4. 2019)

Fox, John, François Godement. 2009. *A Power Audit of EU-China Relations*. London: European Council on Foreign Relations.

„The European Union and China held their 37th Human Rights Dialogue“ *European External Action Service*. 3. 4. 2019 (online) Dostupné z: <https://eeas.europa.eu/topics/external-investment-plan/60561/european-union-and-china-held-their-37th-human-rights-dialogue_en> (23. 4. 2019)